

„Heeren of Broeders?“

In verband met de quaestie „Heeren of Broeders?“ schrijft I. C. K. in het „Kerkblad Geref. Kerk (art. 31) Gouda“, van 18 Oct. j.l. o.m. het volgende:

„Op 23 Sept. 1944 werden hier in Gouda de definitieve schorsingen uitgesproken. Op 1 Oct. '44 werd de eerste vrijgemaakte dienst in de St. Jan gehouden. En op 5 Oct. kwam de Classis Gouda bijeen, die de schorsingen gesanctioneerd heeft en meende te moeten constateeren, dat de geschorsten het kerkverband hadden verbroken (scheurmaking dus). Welnu, na dien 23en Sept. zijn er door of namens den Turfmarktkerkeraad, op officieel briefpapier der kerk, met een reproductie van het kerkelijk zegel, enkele briefjes aan ds Koenekoop geschreven. Naast elkaar gelegd geven zij wel wat te denken van de broederlijke gezindheid van de afzenders.“

In die van 3 Oct. en 4 Oct. is het adres: „Aan den Weleerwaarden Heer Ds G. Koenekoop“, en de aanspraak: „Weleerwaarde Broeder“. In dien van 10 Oct. is de adresseering dezelfde, maar de aanspraak: „Weleerwaarde Heer“, en de onderteekening zonder broedergroet.

Maar als soort pleister op de wonde — of was het misschien bedoeld om te accentueeren, dat men opzettelijk den broedernaam weigerde? — is dan achteraf op dit getypte briefje boven de handteekening nog even met de hand bijgeschreven: „Hoogachtend“. Aanvankelijk wilde men ds K. dus niet alleen den broedernaam en broedergroet onthouden, maar zelfs ook de burgerlijke beleefdheid aan het einde van den brief. Maar het wordt nog fraaier!! 11 Jan. '45: „Aan den Weledelen Heer G. Koenekoop“. „Weledele Heer en..... Broeder..... Met broedergroet“. 24 Mrt '45: „Aan den Weled. Geb. Heer G. Koenekoop“. „Weledelgebaren Heer“..... Hoogachtend“.

I. C. K. eindigt: „Heel dit weerzinwekkende gedoe valt nu onder het afkeurend oordeel van de synod. pers“.

Dit laatste ziet op de synodocratische verontwaardiging over het „Heeren“, en niet „Broeders“ van de Synode te Groningen.

S. GREIJLDANUS.

„En nu zoet blijven jongens!“

In de „Zeeuwsche Kerkbode“ van 3 Oct. '47 schrijft ds H. Veldkamp te Middelburg onder het hoofd: En nu zoet blijven jongens! over het artikel van prof. dr F. W. Grosheide in „Belijden en Beleven“ van 19 Sept. j.l., en waarin deze er tegen opkomt, dat kerkeraden een „soort aanklacht tegen enkele Zendingsmannen bij de kerkelijke vergaderingen, waaronder die mannen resorteren“ hebben ingediend of willen indienen, en wel op grond van de beruchte verklaring van dr Bakker, ds Pos, ds Vlijm e.a. 1 Aug. '47 te Batavia. Naar ds H. Veldkamp, schrijft prof. dr F. W. Grosheide dan o.m.: „Doch moeten de menschen, die de verklaring teekenden, daarom nu kerkelijk behandeld worden? Dat ontken ik“. Prof. dr F. W. Grosheide zou die verklaring best kunnen begrijpen, en van oordeel zijn, dat hierin niets meer tot uiting komt, dan „een verschil van politiek standpunt, een verschil van inzicht tusschen hen die Indië kennen, en Nederlanders die het niet kennen“. Tegen dit schrijven van prof. dr F. W. Grosheide komt ds H. Veldkamp op, en wijst het onjuiste van dit laatste aan, door te herinneren aan de tegenverklaring der Heeren Algra, mr van Helsdingen, ds Oranje e.a. van 9 Aug. d.a.v. Voorts stelt hij, dat in die verklaring van 1 Aug. „in feite stelling genomen werd voor de revolutie en geprotesteerd tegen de handhaving van het wettig gezag, het z.g.n. politieel optreden“. Al verder zegt hij, dat de fout niet maar ligt in tijd en wijze van aflegging dier verklaring, zooals prof. dr F. W. Grosheide beweert. „Maar dat ze het stuk zelf de wereld instuurden, was daarom zoo fout, omdat het in lijnrechte strijd komt met art. 38 N. G. B., waar o.m. staat, dat God wil, „dat de wereld geregeerd worde door wetten en politien, opdat de ongebondenheid des menschen bedwongen worde en het alles met goede ordinantiën onder de menschen toega“. Wie bezwaar maakt tegen de handhaving van het 5e gebod door de overheid, komt niet alleen in strijd met Schrift en belijdenis, maar staat zelf op revolutionair standpunt“.

Prof. dr F. W. Grosheide schreef, volgens ds H. Veldkamp: „kunnen we elkaar in deze dingen niet dragen, is er niet over te praten? Dat Rom. 13 in gedrang is, moet immers nog bewezen worden!“

Ds H. Veldkamp antwoordt — en nu laat ik hem verder zonder onderbreking aan het woord —:

„Gesteld dat dit laatste juist is, wie moet dit dan bewijzen? Wie maakt dat uit of er afwijking is van Schrift en belijdenis? Toch zeker niet de een of andere theoloog of particulier, maar de kerkelijke instantie. Daarom was ik er blij mee, dat men dit kerkelijk wilde behandelen.“

Zoo is het nu zeker met de oecumene.

Met nadruk wordt verklaard: wij willen geen protestantsch Vaticaan, geen Paus voor onze wereldkerk, zooals Rome wereldkerk wil zijn. Maar men heeft in werkelijkheid reeds een oppermachtig Vaticaan en een heel erg onfeilbaren Paus.

Men wil immers een erkenning en samenwerking van allerlei kerken, van allerlei belijden, en het gaat er dus om, dat men in weerwil van alle verschil, toch iets vindt, waarin men één is, en dat één wordt geformuleerd en zal de basis vormen waarop de samenwerking plaats heeft. Een formule, waarin ieder leggen kan wat hij wil. Het moet ons duidelijk zijn, waarop dit uitloopt.

De Roomsche wereldkerk heeft een paus en die produceert, wat hij acht christelijk belijden te zijn. Hij zegt het Woord Gods te aanvaarden, maar neemt er de apocriefe boeken bij, en de traditie, en een wereld van besluiten. Er komt geen einde aan. Al maar produceeren tot de waarheid van het Woord niet meer zichtbaar is.

Er verscheen nu een inderdaad interessant werk over „Augustinus als zielszorger“ door den zeer bekenden professor Van der Meer.

Wat mij in dat werk in het bijzonder trof, was de erkenning van den schrijver, dat Augustinus de mis niet kende, zooals de Roomsche kerk die thans leert, en ook de vereering van Maria niet, zooals Rome die thans drijft tot de aanbidding toe, hoezeer dit ook wordt ontkend.

Wat zegt nu Dr van der Meer? Augustinus aarzelde toen nog, hij was nog niet zoover, doch de kerk kwam gedurig al verder. Steeds meer licht, al meer een produceeren van nieuw belijden. Vanuit het Vaticaan, door den Paus.

De protestantsche oecumene van Dr Visser 't Hooft heeft — Oslo bewees het opnieuw — een heel anderen Paus. Dat is de man, die het meest reduceert. Die al maar afdoet van de Schriftuurlijke waarheid.

Die Paus behoeft niet telkens met groot ceremonieel te worden gekozen als er een Paus is overleden. De wisseling van het gezag is geruischloos als die van de koningin in de bijenkorf, het gaat maar zoo, doch zeer beslissend: de nieuwe paus is de man van het uiterste minimum. En zijn gezag is zonder grens, zoolang men de eenheid stelt boven de waarheid.

Elke nieuwe formule is, wat het spreken naar de Christelijke waarheid betreft, een steeds leeger vat. Thans is het de roep: Christus de Heer.

Als er straks in die oecumene iemand komt, die zegt: voor mij is de groote wijze mensch de Heer — en hoeveel Stoïcynsch gif vinden wij niet reeds in de „oecumene“ — dan zal men, wil men de protestantsche eenheid handhaven, tot die formule moeten komen.

In werkelijkheid is men er al. Want hoezeer de vrijzinnigheid thans in beweging taal spreekt over den Christus, de wezenlijke inhoud van haar belijden is, dat zij bedoelt het hoogere in den mensch. En bij het Barthianisme is het in wezen niet anders.

De Ned. Herv. kerk verklaart tot reformatie te zijn gekomen, en nu eerst zal die kerk zich laten gelden. Maar wie den hals buigt onder het juk van Jezus Christus en Zijn Woord, die ziet, dat deze volkskerk nog nooit zoo diep zonk als thans. Want wat eertijds geduld werd, dat wordt thans als gelijkwaardig erkend. Vrijzinnig werd gelijkberechtigd met orthodox. De Ned. Herv. kerk kreeg een paus, de man van het minimum, erger dan die van het booze „quatenus“. Zij is thans verantwoordelijk voor alle reductie. En zij buigt er voor, nog wel met den mond vol van zuiver belijden.

En als wij nu zien, dat in de synodocratische kerken, na een productie van nieuw belijden, juist die mannen den loop der dingen daar gaan beheerschen, die in het Geelkerkenconflict nog werden teruggewezen; zij, die zeggen niet naar binnen doch naar buiten te zien en met ook grooten ophef bezig zijn de wereld met haar cultuur te overwinnen; de mannen, die ook, zij het nog met een scheel oog, loenzen naar de oecumene, natuurlijk met de verzekering, naar Borgers Rijn: ik wensch geen stap terug te treden, en dat zij absoluut niet van zins zijn maar een titel of jota van de gereformeerde belijdenis los te laten, dan moeten wij den moed hebben dezen lieden en heel ons gereformeerde volk de werkelijkheid van hun doen goed voor oogen te stellen. Zoo duidelijk mogelijk, ondanks hun protesten. Uit waarachtige liefde voor hen zelf en voor die zij meesleuren naar de dwaling. En als de leiding der Antirevolutionnaire partij begeert, dat wij het doen dezer lieden naar hun spreken zullen aanvaarden, wij dat spreken toch serieus moet worden genomen, dan is het onze dure plicht te zeggen, dat dit serieus spreken onwaar en onwaarachtig is.

Als men het goed getuigenis in de politieke partij uit de Reformatie geboren, wil buitensluiten, dan is deze partij van haar kracht beroofd.

En voorts mogen wij allen goed op ons zelf letten, en bidden om voor zulk kwaad bewaard te blijven — want het menschenhart is arglistig meer dan enig ding — en dat wij nimmer onze traagheid en halfheid ter wille van allerlei moeilijkheden voor ons zelf en voor anderen willen verbergen door te verklaren, dat wij het heus heel goed meenen en aan de kracht van het getrouw belijden en handelen niets wenschen af te doen.

Met hartelijke groeten en hellbede,

Uw toegenegen MARNIX.

minder egoistisch in zijn begeeren naar nieuwe provincies dan de bolsjewiki thans, en niet minder zedeloos ook dan de keldermensch van Dostojewsky.

Maar de taal was in Weenen uitermate diplomatiek en fijn.

De democraten van onzen tijd schelden.

Ferrero verhaalt, dat de Tsaar onder het mom van fijne taal op een der groote feesten de brutaliteit had om tegen een zeer aristocratische dame, wier man hij wist op reis te zijn, te zeggen: mevrouw, uw echtgenoot is van huis, ik zou zijn plaats wel willen innemen. Waarop de dame — niet minder fijn diplomatiek, maar zeer waar en waardig antwoordde: Uwe majesteit vergist zich; zij meent, dat ik een provincie ben.

Zoo kon, maar dan boos, Talleyrand het ook. Hij liet zich door allen betalen en met een wonderlijke openhartigheid bedroeg hij ze allen.

Zijn doen was onvrede te stichten en daarmee voordeel te behalen voor zijn volk, dat de nederlaag leed en de toenmaals schuldige was. Hij stichtte onvrede en hij won.

De taal diende hem niet zoozeer om zijn gedachten, wel om zijn doen te verbergen.

En zoo ervaren wij het ook meermalen. De taal dient ons dan om de werkelijke beteekenis van ons handelen voor anderen en veelal ook voor ons zelf te verbergen. Wij zijn dan wel, wat men noemt, serieus, maar niettemin hoogst onwaar.

Als hij, de synodocratische machthebbers verklaren, dat zij heelemaal met hun uitbannen en uitsluiten van het avondmaal enz. niet bedoelden maar iemand buiten het koninkrijk Gods te sluiten, dan moge de heer Schouten in zijn jongste politiek geschrift zeggen: zij zijn toch serieus en dus moet zij dit als waar aanvaarden, dit schijnt mij toe een gevaarlijke gedachte te zijn, inzonderheid voor een parlementarier.

Immers, dit moet, wie zijn ooren goed gebruikt, in menige discussie wel opvallen, dat, als iemand, werkelijk, zonder het misschien zelf te zien, iets kwaads van plan is te doen, hij begint met de plechtige verzekering, dat hij er niet aan denkt, om het te begeeren of te doen.

Als hij, een politicus in het parlement met eenige plechtigheid verklaart: m.d.v. ik ben heelemaal niet van plan maar iets te doen wat de vrijheid van onderwijs zou kunnen schaden, want die vrijheid is mij heilig, maar — pas dan op, want er komt wis de aankondiging van een voor die vrijheid gevaarlijk voornemen.

De man verbergt door zijn woord het karakter van zijn wezenlijk bedoelen, misschien wel allereerst voor zich zelf.

Weer een bewijs, hoe, als wij niet buigen voor Gods Woord, al de rijke gaven, die God ons schonk, zich keeren tegen ons zelf en den naaste.

De man is serieus, maar hoogst gevaarlijk onwaar. Wij hooren in onze gesprekken over de juiste consequenties van onzen kerkelijken strijd, de doorwerking der Reformatie voor gansch ons leven, menigmaal zeggen: ik ben heelemaal niet van plan tegen die juiste gevolgtrekkingen in te gaan, ik zie de elschen van ons belijden zeer goed, ik wensch in alles gehoorzaam te zijn, maar...

Geloof mij, dan volgt een betoog, waaruit blijkt, dat die zoo spreekt, toch voor den klaren eisch der reformatie terugdeinst en U op het belangrijkste punt in de praktijk zal afvallen.

De man is zeker serieus, daarvan niet, hij tracht zijn ongehoorzaamheid, zijn besluiteloosheid te verbergen voor zich zelf door zijn vaak langdurig rede-neeren.

Het is buitengemeen merkwaardig, dat, als wij behoefte gevoelen, om te zeggen, dat wij iets niet willen of begeeren, wij juist bezig zijn om de werkelijkheid van ons doen voor ons zelf en voor anderen schuil te doen gaan achter ons woord.

Wij misleiden ons zelf en wij misleiden anderen.

Alles op zeer ernstige wijze.

Een zeer sterksprekend voorbeeld las ik daarvan in een rede van den secretaris der Wereldkerk, Dr W. A. Visser 't Hooft, die het antwoord zou geven op de vraag: hoe staat het met de oecumenische beweging? Wat de oecumene wel en wat zij niet is.

Hij zeide o.a. met nadruk, dat de Oecumenische beweging geen Protestantsch Vaticaan bedoelt te zijn. Zij is een gemeenschap van kerken, die zeggen: wij zijn niet genoeg één, om samen de Una Sancta te manifesteren, maar wij erkennen elkander als kerk van Christus en willen in die beschouwing samenwerken en samenspreken.

Als er nu waarlijk niets van aan was, dat men in de oecumene allengs meer komt tot een Protestantsch Vaticaan, een onfeilbaren Paus van een Protestantsche wereldkerk, de redenaar had geen enkele reden gehad om zulks met nadruk te verklaren.

Uit het werkelijke doen, uit de klare feiten zou het wezenlijk karakter der oecumene duidelijk spreken.

Als gij iemand ontmoet, die zuidwaarts loopt en u met nadruk verklaart, dat hij er niet aan denkt zuidwaarts te wandelen, dan is het zeer goed mogelijk, dat die man serieus is voor zich zelf, maar gij begint toch te twijfelen aan zijn verstandelijke gezondheid, en gij doet dien man een dienst met hem duidelijk te maken, dat hij juist wel naar het zuiden zijn schreden richt.